Ч. 91 — Неділя 26 цьвітня (8 мая) 1898. — Рік VIII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і **Адміністрация**: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Старостствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.
З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·75
Поодиноке число 3 кр.

З Ради державної.

Зі вчерашним засіданєм палати послів закінчила ся і весняна сесия Ради державної. Коли знову збере ся Рада державна, не знати; президент Фукс закриваючи засіданє сказав лиш, що на слідуюче засіданє запросить послів письменно. Загально припускають, що слідуюче засіданє відбуде ся дня 2 червня. Суть однакож і такі, котрі припускають, що Рада державна вже сего року не буде радити. Як би на закінчене не обійшло ся на послідним засіданю без галабурди. Першу викликав Шенерер, другу пос. Ґірстмаєр (з партиї Люеґера). Хід вчерашного засіданя був коротко такий:

На початку засіданя пос. Богданович поставив пильне внесенє в справі помочи для погорільців в Тисьменици. — Ґрос спротивив ся тому, щоби над сею справою дискутувати і переривати дискусию язикову та поставив внесенє, щоби сю справу передати комісиї язиковій. Богданович згодив ся на то. — Пос. Шпондер поставив внесенє в справі поліпшеня платні для сотрудників духовних. — Вольф предложив 8 петиций против обсаджуваня парохій ческими сьвящениками. — Феркауф мотивував своє внесенє в справі знесеня мита від збіжа. Против того виступив Шенерер доказуючи, що социялісти стоять під впливом жидівских капіталістів. У відповіди на то наробили социялісти страшенного крику.

Опісля відповідав мінїстер торговлі Бернрайтер на інтерпеляцию в справі знесеня мита від збіжа і сказав, що не треба переціньовати наслідків і користий знесеня того мита. Правительство вже завело переговори з угорским правительством і взагалї буде поступати як найсовістнїйше. — Над сею відповідию мінїстра завела ся дискусия, в котрій промавляли посли Колішер і Феркауф, котрий казав, що більшої посілости єсть всего 15 прц. і для неї мусять всї инші, котрих єсть 85 прц. двигати на собі тягар мита збіжевого, хоч не хотять того. З того настає дорожня. — Ґреґоріґ (антисеміт) доказував, що одиноким средством против дорожнї було би вигнанє жидів. — Штайнер (антисеміт) виступав так само против жидів і Угорщини. — Кайзер (нїмецка партия людова) казав, що інтерпеляция в справі знесеня мита від збіжа єсть для него підозріна, бо вийшла з кола польского, на чолї котрого стоїть чорно записаний пос. Яворский. Промавляли ще посли: Лехер, Вольф, Теклї і Вукович а відтак Тітінґер з Чернівець, котрий виступив в обороні жидів-судиїв. Антисеміти заєдно єму перебивали ганьблячи жидів.

Відтак промавляв пос. Білїньский і полемізував з Кайзером за єго виступленє против Поляків. Опісля промавляв пос. Кайзер другий раз і коли пригадав слова Яворского сказані при якійсь нагоді „usque ad finem“, крикнув Ґірстмаєр: А то польскі ґалґани! На то Вайґель: Стулїть писок! — Ґірстмаєр: Не говоріть того, бо дістанете в лице. — Вайґель: До того треба двох. Ви дістанете від мене два рази або й більше, безличний чоловіче! — Ґреґоріґ: Мене аж рука свербить, щоби Тітінґера навалити по морді. По тій сценї закінчила ся дискусия і відбув ся вибір одного члена трибуналу державного і президент закрив засіданє та заявив, що о слідуючім засіданю і єго порядку дневнім повідомить послів письменно.

Вісти політичні.

Перше засіданє спільних Делеґаций відбуде ся в понедїлок. — Зачувати, що угорске правительство не згодило ся на знесенє мита від збіжа.

В комісиї парляментарній для обжалованя ґр. Бадениґо поставив пос. Пентак внесенє о вибір референта, котрий би зложив материял до обжалованя. — Пос. Сильвестер зажадав вибору підкомітету. Страньский спротивив ся тому. Стануло остаточно на тім, що 20 голосами ухвалено внесенє пос. Пентака. Опісля так само 20 голосами вибрано Дика референтом. Тринайцять карток віддано порожних.

Нансен гостить у Відни. Вчера був він на авдиенциї у Є. Вел. Цїсаря а відтак в ратуши відбуло ся єго принятє, на котрім був також і ґр. Тун.

З Іспаниї надходять щораз сумнїйші вісти. В цїлім краю ширять ся розрухи. В Мурциї товпа поотвирала кримінали, перервала рух поїздів а з маґазинів державних забрала динаміт. В краю Басків заворушилось також.

5)

Антиллї і Багама.

II.

Доктрина Менро'го і панамериканізм. — Кей-Вест і єго укріпленя. — Жовта пропасниця в Західній Індиї. — Американьска фльота. — Куба, єї населенє і богатства єї природи. — Істория Куби і господарка Ішпанців на острові. — Гаванна, Матанцас, Цієнфуеґос і другі міста на Кубі.

(Дальше).

Завзятість, з якою веде ся борба межи кубаньскими креолями а Ішпанцями, має своє жерело не лиш в самім гнобленю креолїв, не лиш в економічних і суспільних відносинах; знатоки кубаньских відносин кажуть, що она ще має і національний підклад, хоч може і несьвідомий. Межи давними поселенцями на Кубі єсть іменно богато Басків. Баски, єсть то нарід іберийского походженя, котрий разом з Ґотами, що зайшли були до Ішпанії, утїк був в гористі сторони і там осів, задержавши свою первістну мову, свої звичаї і обичаї. Мова тих Басків не єсть подібна до нїякої европейской, подібно як мова мадярска. Они й до нинїшного дня не уважають Ішпанців за своїх та ведуть з ними борбу, подібно як Ірляндції в Анґлійцями. Они то внесли на Кубу ще й племінну ненависть до Ішпанців, котра знайшла тут добру нагоду для себе. Баски, піддержуючи революцийний рух на Кубі мають надію, що тим поможуть і своїй справі в самій Ішпанії.

З дотеперішних подій американьско-ішпаньскої війни можна здогадувати ся, що теперішна ворохобня на Кубі буде вже послїдна; але она була не перша, як ось нам то покаже істория Куби.

Кубу, як вже знаємо, відкрив Колюмб в 1492 р. і дав їй назву Хуана (Juana). Ішпаньский ґубернатор на острові Гіспаніоля (теперішний остров Гаїті), Дієґо Веляскец (Velasquez) здобув Кубу в 1511 роцї і назвав єї Фернандіна. Але як тамта, так і ся назва не удержалась. Веляскец оснував в 1512 р. місто Баракоа на полудневo-всхідпім побережу і кілька других і завів невільництво, спроваджуючи муринів на остров, щоби від тяжких робіт не вигибали первістні жителї острова, Індияни. Єго наслїдники однакож взяли ся з цїлою силою нищити Індиян, і остров був дуже підупав. Стару столицю острова Сант Хаґо де Куба перенесено до Гаванни, де було лїпше положенє і лїпший порт, місто укріплено, і від 1633 р. була тут резиденция ішпаньского ґубернатора. В 17-ім столїтю натерпів ся остров дуже богато від буканїрів (або флїбустірів, розбишаків морских), котрі нападали на побережні міста, палили їх і рабували. В 1717 р. завели Ішпанцї на Кубі монополь тютюну, з чого настали бунти, котрі довели були до великого проливу крови. Остаточно ішпаньске правительство, не могучи дати собі ради, відступило той монополь кільком купцям з Кадиксу.

Коли підчас анґлійско-французскої війни кольоніяльної Ішпанції станули по стороні Французів, вислали Анґлійцї 44 кораблїв до Куби і около 16.000 войска, та в 1762 р. взяли місто Гаванну і єго околицю і завели там повну свободу торговельну. Але вже в слідуючім роцї заміняли они Кубу за Фльоріду. Куба стала знов ішпаньскою а Гаванна була з тої пори осередком торговлї невільниками для всїх ішпаньских кольоний в Америцї. Підчас французскої революциї зайшло на Кубу з Сан Домінґо богато Французів і завели тут перші плянтациї кави. В 1812 р. пущений на волю мурин Апонте викликав був ворохобню невільників, але єї здушено, заким она ще вповні вибухла і убито богато муринів. З тої пори повтаряли ся часто ворохобні невільників.

Коли Ішпанцї потратили значну часть своїх кольоний, Куба стала ся для них тим важнїйшою, і они старали ся всїлякими способами удержати єї при собі; знесли монополь тютюну, надали свободу торговельну і т. д. Мимо того невдоволенє против ішпаньского правительства ставало що раз більше, і креолї, котрих ішпаньскі урядники і сьвіжо зайшлї з Ішпанії богачі упосліджали на кождім кроцї та визискували, старали ся видобути ся на свободу і по 1840 р. настала була креольска партия, котра отверто домагала ся прилучення Куби до Сполучених держав. З другої же сторони, Сполучені держави старали ся набути сей остров, тим більше, що тогдї і Анґлія робила заходи, щоби дістати Кубу в свої руки.

Пять найбільших кораблїв між ними „Індияна“ поплили до Порторіко, щоби взяти сей острів. О занятю Манїлї Американцями все ще нема точних вістий. З Сан-Франціско вислано два найскорші кораблї з запасами провіянту і вугля для адмірала Девея коло Манїлї.

Новинки.

Львів дня 7-го мая 1898.

— Дирекция товариства взаїмних обезпечень „Днїстер“ подає до прилюдної відомости, що загальні збори товариства ухвалили дня 4-го мая с. р., щоби з надвижки за V. рік адмінїстраций-ний 1897 виплатити властителям листів удїлових фонду основного за купон ч. 5. процент в висоті 5 зр а. в. Ті-ж загальні збори ухвалили по мисли статута вильосовати 50 штук листів удїлових, а вильосовані зістали слїдуючі числа: 22, 30, 47, 50, 55, 81, 103, 111, 125, 133, 147, 148, 155, 159, 192 194, 202, 203, 218, 230, 256, 261, 269, 293, 302, 306, 311, 321, 336, 346, 354, 356, 366, 368, 373, 379, 382, 383, 392, 403, 421, 428, 431, 433, 443, 446, 448, 450, 475, 480. Виплата проценту за купони ч. 5. за надісланєм тих-же і за вильосовані листи удїлові за стягненєм тих-же має наступити до 31 серпня с. р. (арт. V. постанов впроваджаючих до статута). — При виплатї проценту за купон ч. 5, буде потручено 2% податок рентовий, стемпель і порто, разом 22 кр. а. в.“

— Рада надзираюча Товариства взаїмного кредиту „Днїстер“ рішила роздїлити суму 820 зр. ухвалену загальними зборами дня 4 мая на добродїйні цїли з надвижки за р. 1897 — в слїдуючий спосіб: Впр. Ординарниятам епархії львівскої, перемиської і станиславівскої 300 зр. до диспозиции; церкві в Острові к. Ярослава 50 зр.: Товариствам дяків епархії львівскої, перемиської і станиславівскої 150 зр.; Товариствам: „Шкільна поміч“ у Львові, Перемишли і Коломиї по 30 зр. а в Станиславові 25 зр., Товариству „Руслан“ у Львові 50 зр. — бурсам: в Новім Санчи 50 зр. а в Ярославі 30 зр.; Сестрам Служебницям руским у Львові 50 зр. а Товариству сьв. Кирила в Перемишли 25 зр. — разом 820 зр.

— Стан засївів у всхідній Галичинї. Господарска газета Rolnik пише в тій справі: Донесеня, які надіслано до комітету господарского Товариства з першої половини цьвітня, зі всхідної части краю звучать майже однаково. З усїх сторін пишуть, що озимини вийшли зпід снїгу цїлком добре, однако вогка і студена пора в мартї і в цьвітни сильно їх ушкодила. Взагалї можна замітити, що засїви озимого збіжа вчасні добре представляють ся, пізні о много гірше, особливо пізнїйші жита. Оцїнюють на пр. в Перемишльщинї страту на $^1/_6$ в пшеници, а на $^1/_4$ в житї. Також ріжниця в родї землї не єсть без впливу на стан засївів. Доносять н. пр. з околиць Красного, що озимини на глинах і глинках добрі, натомість на инших землях злі або мірні, особливо жито. Ріпаки вийшли досить слабо, в Перемишльщинї вигибла четверта часть. Миши появляють ся місцями, але як доси не в великій силї; доносять о них з Коломийщини і з Поділя (з Теребовлї). В сухих охрестностях розпочали ся весняні засїви і роботи на двірских ланах вже при кінци марта, в часї кількох послїдних днїв, однако вскорі треба було роботу понехати, так, що она розпочала ся на ново аж коло половини цьвітня.

— З Лютовиск пишуть: Дня 3 с. м. відбуло ся в Лютовисках величаве торжество посьвячення угольного каменя під будову церкви під покровом сьв. Михайла, на котру виготовив плян звістний архітект п. В. Нагірний, а котру будує п. Ол. Марков. Немалу заслугу має в довершеню того дїла місцевий парох і віцедекан о. Йосиф Котецкий, котрий крім своїх парохіяльних обовязків весь час і труд посьвятив на тє, щоби задачу довести з успіхом до кінця. А якої сили волї треба було мати, щоби в дорозї до цїли не опустити рук! Посьвячене відбуло ся величаво при прегарній погодї. Камінь угольний посьвятив в імени Епископа перемиского декан затварницкий о. М. Мигулович з Чорної при асистї о. Присташа з Михнівця і о. Кузьова з Дидьови а також о. Ю. Котецкого, при співучасти несчисленної товпи народу як і місцевої інтелїгенциї. По торжестві відбуло ся снїдане у паньства Котецких, при котрім декан о. Мигулович і начальник тамошного суду радник п. Г. Топольницкий піднесли великі заслуги і неутруднимість загально любленого пароха о. Котецкого.

— Зміна власности. Село Козиче, в львівскім повітї, купив від Кароля Цибульского за 140.000 зр. Густ. Клодницкий, а К. Цибульский купив від Клодницких Маєрівку під Львовом за 50.000 зр.

— Славний подорожник Нанзен приїхав дня 5 с. м. з женою до Відня. Дожидали єго на двірци гр. Вільчек і бурмістр др. Люеґер і виголосили при тім привітні промови. Ґенерал Штеб вручив Нанзенови в імени Цїсаря ордер Франц-Йосифа і запросини на авдиенцию до Цїсаря.

— Дурисьвіт. Темний нарід на Буковинї ще доси не хоче вірити, що Архикнязь Рудольф помер. Ту темноту визискують ріжні дурисьвіти, що волочать ся по краю і виманчують від людий гроші. В звязи з тим стояв процес, який відбув ся сими днями в Чернівцях против 62 селян з села Камінки, в серетскім повітї, обжалованих о публичне насильство і збіговище. Річ була така: Дня 14 червня мин. року появив ся в Камінцї молодий чоловік, котрий видавав себе за Архикнязя Рудольфа. Товпи селян зібрали ся на громадскій толоцї, де той чоловік виголосив до них промову. Оповідав, що сам Господь зіслав єго на Буковину, аби він тут придивив ся житю селян і подав їм поміч. Ту бесїду дуже собі сподобали селяни і почали товпою тиснути ся до єго рук. Однако під той час надійшли дорогою два жандарми і коли на їх питане молодий дурисьвіт не хотїв сказати хто він, жандарми арештували єго. Тепер відограла ся справа, за котру селяни відповідали перед судом. Під проводом селянина Чайковского, кинула ся товпа на жандармів і відбила арештованих. Жандарми зробили карне донесенє, а наслїдком того був процес. В часї слїдства стверджено, що молодий дурисьвіт називає ся Тимон Васїй, походить зі Сторонця-Путилова і вже від довшого часу ходить по селах та забавляє ся в пророка. — По переведеній розправі засудив трибунал 42 обжалованих на кару від трех днїв до пятьох місяцїв. Двайцятьох увільнено. Васїй, що вже перше був засуджений на кару кількох місяцїв вязниці за свої підбурюючі проповіди, зійшов тепер з ума і єго мусїли віддати до шпиталю.

— Нещастє на електричній зелїзници. З Чернівцїв доносять, що дня 5 мая віз електричного трамваю в дорозї до зелїзницї вискочив з шин і перевернув ся, при чім придавив селяньску фіру і приватний повіз та розторощив їх. Дальшим наслїдком катастрофи було тяжке покалїчене одного кондуктора і панни Корн з Шубраниця. Лекше ранений другий кондуктор і кількох подорожних. Причиною того нещастя була попсована гальма.

— Везувий віддихає ся від кількох днїв і представляє цїкавий вид. Ще в половинї цьвітня полуднева часть кратерової стїни завалила ся в отвір і заткала єго цїлком. Але вульканїчний огонь розжарив скали, що засипали горло кратеру і тепер горять они зеленою і синою полуминою, що вносить ся на кілька метрів понад верщок гори. Дим і лява з трудом шукають боками виходу при безустаннім підземнім гуркотї, а в хвили, коли зроблять собі отвір, бють з вулькана під

Отсе був перший початок того мабуть кінця, який тепер розграває ся в наших очах. В 1845 р. ухвалив був сенат у Вашінґтонї закупити Кубу, але праса американьска промавляла за тим, щоби остров просто забрати. Потайком стали збирати ся віддїли охотників, котрі спільно з кубаньскими креолями мали відобрати Кубу від Їшпанії. Вже стояло 1500 мужа під проводом полковника Уайта, готових до походу на Кубу, коли правительство Сполучених держав в 1849 р. не дозволило того, кажучи, що то було би против межинародного права. В 1851 роцї зорґанїзували були Нарціз Льопец (родом з Венецуелї), Американець Крітендер і Мадяр Праґай віддїл охотників і напали на Кубу. Їшпанцї однакож зловили Льопеца і стратили в Гаваннї.

В 1854 р. зібрали ся були в Остендї амбасадори Сполучених Держав і видали відозву, в котрій сказали, що коли Їшпанія не хоче відпродати Кубу Сполученим Державам за суму 120 мілїонів, то Сполучені Держави мають право забрати сей остров, котрий шкодить їх внутрішному спокоєви і їх істнованю. Їшпанцї відповіли на ту відозву тим, що позабирали американьскі кораблї в кубаньских портах. Американцї зажадали тогди за то сатисфакциї від Їшпанії, але не дістали нїякої. Дальший акциї перешкодила межиусобиця, яка вибухла була в Сполучених Державах.

Тимчасом невдоволенє на Кубі против Їшпанцїв ставало щораз більше. Недбалість правительства о розвій острова, десятина і великі податки та мита торговельні, податки наложені на невільників, здирства урядників і їх самоволя, страшенне переслїдуванє креольскої партиї, що домагала ся реформи, довели креолїв до крайности. В серпни 1868 р. зробили Франц і Мануель Аґвілєря та Мацео Озаріо заговір в Баямо і настала революция у всхідній і середній части острова а в Манцанїлльо виступив Карльос Мануель Цеспедес і дня 10 жовтня проголосив независимість Куби. Незадовго мали ворохобники майже половину острова в своїх руках і установили республиканьске правительство. Межи проводирями революциї не було однакож згоди хиба лиш тілько що-до поступованя супротив неприятеля. Воєнна акция спочивала в руках Кесади (Quesada), котрий маючи 24.000 войска ставив опір Їшпанцям в силї 110.000 людий (з котрих 70.000 було охотників). В цьвітни 1869 відбули ся збори народні, котрі нову републику подїлили на чотири удїльні держави, ухвалили конституцию і Цеспедеса вибрали президентом а Кесаду іменували найвисшим командантом армії.

З Їшпанцями на Кубі стало дуже круто, тим більше, що Сполучені Держави посилали ворохобникам на поміч і людий і зброю і муницию. Їшпанцї з своїми охотниками не могли дати собі ради; ті палили, рабували та нищили остров всїлякими способами, а навіть нелюбого їм намістника Дульце зловили і вислали до Їшпанії. Рівночасно в самій Їшпанії лютила ся карлїстівска війна. Аж по скінченю карлїстівскої війни удало ся Їшпанцям під проводом ґен. Мартінєць Кампоса усмирити ворохобню, котру по десяти лїтах остаточно в 1878 роцї зовсїм здушено.

В 1880 р. знесено невільництво а замість того заведено на 8 лїт патронат (панщину) після котрого давні невільники мусїли ще робити службу своїм панам, але пани мусїли їм вже платити. В 1881 р. проголошено Кубу їшпаньскою провінциєю, в котрій заведено таку саму конституцию як в Їшпанії і она мала висилати їшпаньских кортезів (до парляменту) 30 депутатів і 14 сенаторів. Але через то ще не поправлено відносин на Кубі, Їшпанцї як і давнїйше переслїдували кубаньску партию реформову в страшенний спосіб, остров використовувано безпощадно в користь їшпаньского скарбу державного а їшпаньскі урядники допускали ся нечуваних здирств і надужить.

Яка була їшпаньска господарка на Кубі аж до послїдних часів нехай послужить доказом отсих кілька примірів. Податок, який платять Кубанцї, єсть о третину більший як податок у Франциї, в найвисше оподаткованім краю. На тютюн, цукор, годівлю худоби і на ґірництво наложено величезні додатки до податків. Ввозове мито на чужі товари єсть в деяких случаях і о 2000 процент більше як на такі самі товари з Їшпанії. Кубанцї змушені длятого чи хотять чи не хотять брати їм потрібні товари лиш з Їшпанії, хочби ті товари були далеко гірші як не їшпаньскі. Мінїстер Ромеро Робледо взяв в 1892 р. мілїон долярів що належались кубаньскому скарбови, з банку їшпаньского і позичив ту суму позаатлянтійскому товариству, котрого сам був акционером. Коли же ему загрозили судом, сказав він, що скоро то зроблять, то будуть мусїли позивати хиба всїх єго попередників із всїх партий. В червни 1890 р. витягнено в парляментї дуже погану справу на верх, а іменно, що з депозитової каси щезло десь без слїду 6,500.000 долярів, хоч зелїзна каса замикала ся на три неоднакові ключі, з котрих кождий був в руках иншого урядника. Тогди також показало ся, що через фальшиве веденє книг рахункових обкрадено кубаньский скарб на 22,811.000 долярів! Правительству їшпаньскому не було

небо стовпи сьвітла на яких 50 метрів, поки опадаюче камінє не завалить нового кратеру.

— **Пригода в менажериї.** В Темешварі на Угорщині лучив ся опогди страшний випадок. В менажериї Кочки увійшли до клїтки львів три усмирителї зьвірів, а льви кинулись на них і в кількох хвилях в очех публики роздерли їх. На страшний той вид кілька женщин зімлїло.

Господарство, промисл, торговля, гіґієна і вихованє.

Добрі ради.

Читайте пильно описи подорожий і країв. Се річ дуже важна. Хто бував в сьвітї і видів та пізнав, як де люди жиють, той набрав ся богато досьвіду, та знає, як і єму треба жити, та як в житю поступати. Сьвіт учить розуму. Хто-ж не має нагоди їздити сьвітами і всему приглядати ся зблизька, для того єсть сьвітом книжка або ґазета; він довідує ся з них то, що другі в сьвіті виділи і пізнали. Як би він і сам їздив, може би мимо того неодного не добачив, не пізнав і не довідав ся, що довідав ся той, котрий описав свою подорож або якийсь край. З описів подорожий і країв учимо ся ґеоґрафії і історії, а то річ потрібна для чоловіка, що хоче називати ся образованим. З того довідаємо ся як бувало і буває в сьвіті, а коли хоч трошки над тим подумаємо, то й зрозуміємо, як повинно би бути у нас дома, і до того будемо стреміти всіма силами.

— Що значить конюшина в господарстві і які єї роди. (II). Дальшими родами конюшини суть: 4) Конюшина інкарнатка. Она походить з Італії і Франциї де росте дико, і для того потребує теплого ґрунту, сухого і досить урожайного. Удає ся на пісковатій глинцї і на глинистих пісках, де єсть бодай трошки вапна. Она не вибаглива, удає ся через 4 до 6 лїт сама по собі а також ще й по червоній конюшинї. Она дає лиш одну збірку меншу як червона конюшина. Зелену їсть єї худобина не так ласо як червону, але на сїно она так само добра як і червона. Єї треба косити зараз, коли зачинає цвисти, бо пізнїйше деревіє. Під збіже не можна єї сїяти, бо она скорше дозріває, скорше н. пр. як ячмінь; єї сїє ся длятого на відповідно приладжене стерниско. Сїяти можна під зиму або й з весни. в першім случаю у вересни а в другім в марті або цьвітни. Она не легко сходить, бо має тверду лупинку на зернї і длятого потребує богато вогкости. Єї висіває ся на гектар (морґ і три чверти) 25 до 35 кільо, а сїна дає 60 до 75 сотнарів. Коли червону конюшину миши з'їли або она не зійшла, то поле треба переорати і заволочити та засїяти інкарнатку. Цьвіт інкарнатки єсть рожевий а головки цьвітові подовгасті суть рожеві відміни інкарнатки, що цвитуть скорше і пізнїйше, а одна відміна біла, що цьвите пізнїйше. На сїно лїпше сїяти пізнїйше цвитучі відміни. — 5) Бохарска конюшина або равлинник, котру до недавна захвалювано, не має великої вартости анї на пашу анї на зелений гній. — 6) Равлинник хмельоватий або люцерна хмельовата надає ся добре до заводженя штучних сїножатий. Також можна єї по кілька фунтів домішувади до червоної конюшини. — 7) Комушка звичайна звана також живокостом (але не гавяз) має цитриново жовті головки росте у нас дуже часто дико посухих сїножатях. Комушка зовсїм не вибаглива, удає ся всюди на сухім і вапнистім ґрунтї. Яко паша має таку саму вартість як і конюшина та можна єї сїяти і на яловиx пісковатих ґрунтах. Дає лиш одну збірку, але богато, лиш не треба дати їй постаріти ся на поли.

— Перстенець або волокник шкідливий галапас, котрий кидає ся на конюшину і люцерну можна вигубити в той спосіб, що розпускає ся одну часть копервасу в 10 частях води (н. пр. 1 кільо копервасу в 10 лїтрах води) і тою мішаниною кропить ся ґородовою коновочкою ту конюшину або люцерну, котру волокник присїв.

— Щоби мурашки не лїзли на дерево, розрабляє ся саджу з льняним олїєм і намащує ся тим доокола пень в однім місци зовсїм тоненько. Коли дерева молоді і мають гладку кору, то можна пень обмастити доокола звичайною крейдою, зробити на нїм крейдою обручку 6 до 10 центиметрів широку. Скоро мурашка влїзе на ту обручку, набере ся їй на ніжки крейда і она не може вже дальше лїзти та відпадає.

Переписка господарска.

П. Л. в К.: 1) Коли окоростник показав ся у Вас на молодім деревци, то шкода єго нищити; навіть не потреба обтинати галузок, лиш обчистити їх добре, помастити раз і другий міцним лугом з тютюну а відтак побілити вапном. Білити тепер вже досить трудно, бо деревце пустило вже листє і пупінки цьвітові, але лугом можна ще помастити. Замість лугу тютюнового можна би також взяти нафти, розпустити просте мило у воді, змішати з нафтою і добре ту мішанину н. пр. у фляшці розбити і мастити нею галузки. При мащеню треба мішанину добре заколочувати, бо звістно, що нафта не мішає ся з водою. Відтак треба землю доокола деревця добре зрушити і посипати попелом. Покостом не можна мастити, бо покіст заліплює кору, не допускає воздуха до неї і галузка усхне. Окоростник осїдає лиш на галузках а не на корінюю. Але скоро дерево занедбане в корени, то тим лекше усихає, коли окоростник єго присяде. Длятого повисша рада: зрушити землю. — 2) По конюшинї удає ся кожде збіже, найлїпше просо. Прочитайте собі про конюшину в попередних і сих „Добрих радах“. — 3) Поле під бараболю найлїпше гноїти під зиму. Коли хоче ся мати смачні бараболї на страву, то треба їх садити в ґрунтї зі старою, отже в другім роцї по погноєню. На сьвіжо згноєнім ґрунтї росте бараболя буйно лиш в гичку, самі же бульби бувають лоєваті або воднисті і несмачні. — 4) Повій можна садити під вікнами для окраси який хто хоче: синий, фіолетово кармазиновий, трибарвний або темносиний, лиш не такий, щоби пнув ся по стїнї, бо такий затїнює стїни а тим збільшує їх вохкість.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Льондон 7 мая. Наспіла тут вість, що Американці випустили вже францускиЙ корабель, котрий замкнули були коло Гаванни заводячи бльокаду.

Вашінґтон 7 мая. Сенат ухвалив закон уповажняючий Мек Кінлїя вислати повстанцям на Кубі одїж і поживу, зброю і мунїцию.

Фльоренция 7 мая. Підчас вчерашних розрухів в Сесто Фльорентіно убито двох людий, а пять поранено.

й на думцї запротестувати против того і сказати, що то неправда.

Се все довело в 1895 р. до нової революциї на Кубі. В короткім часї зібрало ся 25.000 ворохобників під проводом мулята Мацео з Гаїті а Сполучені Держави стали ворохобникам знову подавати поміч. У вересни того року скликали ворохобники народні збори для уложеня конституциї, установили провізоричне правительство під проводом Сальвадора Ціснероса і проголосили Кубу републикою. Але й Ішпани старали ся всіма силами покорити остров. Кубаньску залогу, котрої було 20.000 збільшено до кінця 1895 р. на 117.000, а команду над нею обняв найлїпший ішпаньский ґенерал Мартінец Кампос.

Але й ворохобники скріпили свої сили і під конець того-ж року мали вже около 40.000 збройних людий. Розпочала ся війна, але зразу була дуже обмежена. Часті слоти і жовта пропасниця, котра забирала богато людий з ішпаньскої армії, не допускали до якоїсь більшої акциї. Ворохобники мали досить значну кінноту, а крім того була у них і знаменито зорґанізована служба шпігуньска, так, що они всюди несподівано показували ся і раз по раз побивали Ішпанців, а відтак нараз щезали. Ішпанці не маючи кавалериї не могли навіть гнати за ними. То було причиною, що ворохобники в 1896 р. загнали ся були аж під Гаванну. Ішпаньска фльота замкнула була цілу Кубу, але все-таки не могла перешкодити тому, що ворохобникам не довожено зі Сполучених Держав зброї і муніциї.

Мартінец Кампос був прихильний кубаньским автономістам і з своїми політичними поглядами не міг погодити ся з ішпаньским міністерством. Єго в сїчни 1896 р. відкликано а вислано на Кубу ґен. Вайлєра. Сей забрав ся з цілою строгостию до ворохобників і довів до того, що при виборах до кортезів Кубанці вислали самих консерватистів; однакож то стало ся лиш длятого, що автономісти здержались від виборів. Щоби Кубанцям не дати можности купувати оружиє і муніцию, заказав Вайлєр на цілім острові вивозити тютюн, збірку кави і тростини цукрової, але мимо того не осягнув нїчого. Ворохобня стала ширити ся лиш ще більше. Вайлєр жадав що раз більше войска і лагодив ся до великої акциї, коли тимчасом знайшлись в ішпаньскім правительстві противники, котрі спонукали єго відкликанє. Вайлєр зразу противив ся, говорено, що єго навіть будуть ставити перед военний суд, але наконець він вернув до Ішпанії, а на єго місце вислано на Кубу ґен. Блянка.

Дальші події вже звістні. Тут треба ще лиш то згадати, що душею цілої ворохобні на Кубі єсть президент кубаньскої хунти, професор Джон Ґітерас (Guiteras), з роду кубаньский креоль, котрий через довший час служив яко лїкар в американьскій маринарці. Він єсть тепер професором патольоґічної анатомії при пенсильваньскім університетї в Філядельфії. Єсть то чоловік дуже енерґічний і від многих лїт вже веде цілу акцию революційну на Кубі. Він видає прикази і інструкциї проводирям на Кубі як Массо і др. та готов ще на случай проголошеня независимости Куби відограти важну ролю, може стати президентом кубаньскої републики.

(Дальше буде).

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.